

Ον \ μο :

Κείμενο : Το φαινόμενο της επιθετικότητας στο σχολείο

Όπως γνωρίζουμε, η λειτουργία του σχολείου είναι **συνυφασμένη** με την τήρηση μιας σειράς κανόνων, θεσπισμένων αφενός από την πολιτεία και αφετέρου από το ίδιο το σχολείο, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές του. Η πειθαρχία σ' αυτούς τους κανόνες είναι απαραίτητο συστατικό για την καλή λειτουργία και μαθησιακή αποτελεσματικότητα του σχολείου, αλλά παράλληλα σχετίζεται άμεσα και με το έργο της αγωγής, με την κοινωνικοποίηση των μαθητών και την εσωτερίκευση από αυτούς αρχών και αξιών που θα τους βοηθήσουν να συγκροτήσουν την προσωπικότητά τους και να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο ομαλά και δημιουργικά.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, αυτό που έχει απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό τους ερευνητές στα περισσότερα κράτη της Ευρώπης είναι η βία και η επιθετικότητα των μαθητών στο χώρο του σχολείου.[...]

Μια μορφή βίας που **εμφανίζεται** συχνά στο σχολείο είναι ο εκφοβισμός (bullying) ή η θυματοποίηση (victimization). Ο σχολικός εκφοβισμός \ θυματοποίηση είναι οι δύο όροι που έχουν μεταφραστεί από τον αγγλικό όρο «Bullying», παρατηρούνται στο σχολικό περιβάλλον και δυσχεραίνουν την προσαρμογή των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, με τον όρο «θυματοποίηση» αποδίδουμε τον αγγλικό όρο «victimization» που είναι **αποτέλεσμα** εκφοβισμού, δηλαδή μιας συγκεκριμένης μορφής επιθετικής συμπεριφοράς με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Οι βασικές προϋποθέσεις για τη χρησιμοποίηση του όρου είναι η επανάληψη αυτών των ενεργειών με σταθερή συχνότητα και μεθόδευση προς τους πιο αδύναμους μαθητές.

Σύμφωνα με τον Olweus, ο εκφοβισμός μπορεί να οριστεί με τον ακόλουθο τρόπο: «ένας μαθητής γίνεται αντικείμενο εκφοβισμού ή θυματοποιείται όταν υποβάλλεται, κατ' επανάληψη και κατ' εξακολούθηση, σε αρνητικές ενέργειες από έναν ή περισσότερους άλλους μαθητές». Η αρνητική ενέργεια μπορεί να είναι λεκτική (πειράγματα, απειλές, ειρωνείες κ.α.), σωματική (χτυπήματα, σπρώξιμο, κ.α.), όπως και ψυχολογική (συκοφάντηση, αποκλεισμός από ομάδα, απομόνωση κ.α.) [...]

Η σημασία του σχολικού εκφοβισμού για την κοινωνία έχει οδηγήσει πολλούς ερευνητές στη διερεύνηση και την αναζήτηση των παραγόντων και των κοινωνικών συνθηκών που τον προκαλούν ή και τον ευνοούν. [...] Συγκεκριμένα, μαθητές των οποίων το κοινωνικό υπόβαθρο, οι γνωστικές τους ικανότητες και το γλωσσικό ή πολιτισμικό υπόβαθρο διαφέρει ή αποκλίνει από το αντίστοιχο των άλλων μαθητών της τάξης, βρίσκονται σε αυξημένο κίνδυνο τόσο ως δράστες όσο και ως θύματα σχολικής βίας και εκφοβισμού. Από εμπειρικά δεδομένα, υπάρχουν ενδείξεις ότι ο βαθμός, κατά τον οποίο ορισμένα παιδιά θυματοποιούνται, επηρεάζεται από το αν είναι μέλη κάποιας μειονότητας ή αν αποκλίνουν από αυτό που θεωρείται προέχον ομαδικό πρότυπο σε θέματα συμπεριφοράς, εξωτερικών χαρακτηριστικών, οικογενειακής προέλευσης και τόσων άλλων. [...]

Επίσης , η μεταβλητή «κοινωνικό φύλο» έχει επισημανθεί από όλες σχεδόν τις έρευνες . Τα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες εμπλοκής σε περιστατικά σχολικής βίας (ως θύματα και ως θύτες) συγκριτικά με τα κορίτσια , μια διαπίστωση που **αναμφίβολα** συνδέεται με τη διαδικασία της διαφορικής κοινωνικοποίησης . Όπως αναφέρουν οι Δεληγιάννη- Κουϊμτζή και Σακκά , « το σχολείο αποτελεί φορέα κοινωνικοποίησης που προωθεί , στηρίζει και αναπαράγει την κυρίαρχη άποψη για το πώς πρέπει και πώς δεν πρέπει να συμπεριφέρονται τα δύο φύλα και δομεί ηγεμονικές ανδρικές και γυναικείες ταυτότητες». [...]

Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης , παιδιά που γίνονται μάρτυρες βίαιης συμπεριφοράς μεταξύ των γονέων τους έχουν περισσότερες πιθανότητες να μάθουν και να αντιγράψουν αυτά τα επιθετικά πρότυπα συμπεριφοράς . Η έκθεση σ' αυτές τις μορφές συμπεριφοράς μπορούν να επηρεάσουν την εικόνα του παιδιού γύρω από την επιθετική συμπεριφορά και να τη θεωρήσουν ως μια αποδεκτή μορφή και μέθοδο αντιμετώπισης **συγκρούσεων**.

Τέλος , σχετικά με την επίδραση των συνομηλίκων στην εκδήλωση βίαιης και επιθετικής συμπεριφοράς , υπάρχουν πλούσια ερευνητικά δεδομένα . Στις έρευνες για τη σχολική βία και τον εκφοβισμό επισημαίνεται η επίδραση της ομάδας των συνομηλίκων στην άσκηση της βίας και τα «παιχνίδια εξουσίας» μεταξύ των συνομηλίκων , την ιεράρχηση των φίλων , τη θέση του μαθητή στην ομάδα των συνομηλίκων του , τις αξίες , τις στάσεις και συμπεριφορές της ομάδας.

Ελένη Δ. Τρίγκα – Μερτίκα, Σχολική βία , εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2011 , σελ. 37, 41, 50-51.

ΘΕΜΑΤΑ:

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεις)

Μον. 25

B1. « Το σχολείο αποτελεί φορέα κοινωνικοποίησης που προωθεί , στηρίζει και αναπαράγει την κυρίαρχη άποψη για το πώς πρέπει κα πώς δεν πρέπει να συμπεριφέρονται τα δύο φύλα κα δομεί ηγεμονικές ανδρικές κα γυναικείες ταυτότητες» : Να αναπτύξετε το νόημα της περιόδου με 80-90 λέξεις.

Μον. 10

B2. Η συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς , εκτός των άλλων , και την επίκληση στην αυθεντία . Να εντοπίσετε δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία και να δικαιολογήσετε τη χρήση τους.

Μον .3

B3. Να βρεθεί η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου . « Όπως γνωρίζουμεκαι δημιουργικά»

Μον. 5

B4. Να επισημάνεται τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα επιστημονικού λόγου στο κείμενο που σας δίνεται.

Μον . 3

B5. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου : **συνυφασμένη , εμφανίζεται , αποτέλεσμα , αναμφίβολα , συγκρούσεων.**

Μον. 5

B6. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου :
γνωρίζουμε , απαραίτητο , δυσχεραίνουν, ομαδικό.

Μον.4

B7. Συγκεκριμένα , επίσης , τέλος : Ποια νοηματική σχέση εκφράζει η χρήση καθεμιάς από τις παραπάνω λέξεις ;

Μον. 1

B8. Να αναγνωρίσετε τη σύνταξη στην παρακάτω περίοδο (ενεργητική- παθητική) και να μετατραπεί στην αντίθετη : « **Η έκθεση σ' αυτές τις μορφές συμπεριφοράς μπορούν να επηρεάσουν την εικόνα του παιδιού γύρω από την επιθετική συμπεριφορά και να τη θεωρήσουν ως μια αποδεκτή μορφή και μέθοδο αντιμετώπισης συγκρούσεων**»

Μον.4

Γ. Φαινόμενο που προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία το τελευταίο διάστημα είναι ο σχολικός εκφοβισμός . Σε σχετική ημερίδα που διοργανώνει το σχολείο σας εκφωνείτε ομιλία (500- 600 λέξεις) στην οποία καταγράφετε τις συνέπειες του σχολικού εκφοβισμού και προτείνετε τρόπους αντιμετώπισής του .

Μον. 40

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Ενδεικτικές απαντήσεις :

A. Το κείμενο πραγματεύεται τη μαθητική επιθετικότητα στους σχολικούς χώρους . Το σχολείο λειτουργεί με κανόνες που αποσκοπούν στην ομαλή λειτουργία του και στην κοινωνικοποίηση των μαθητών . Ωστόσο , σχετικά πρόσφατα , εμφανίζονται στους σχολικούς χώρους μορφές βίας , όπως ο εκφοβισμός και η θυματοποίηση με κύρια χαρακτηριστικά τη συχνότητα και τη στοχοποίηση των αδύναμων μαθητών . Αυτή η επιθετικότητα οφείλεται σε συγκεκριμένες αιτίες , που συνδέονται με κοινωνικές , γνωστικές και πολιτισμικές διαφορές ή με αποκλίσεις από τα κυρίαρχα πρότυπα συμπεριφοράς και εμφάνισης . Επιπλέον , η σχολική βία ενισχύεται από στερεότυπα για το φύλο , ενώ και η πρόσληψη της ενδοοικογενειακής βίας οδηγεί στη θεώρηση της επιθετικότητας ως αποδεκτού μέσου επίλυσης διαφορών . Τέλος , η ερμηνεία του φαινομένου ολοκληρώνεται με την επίδραση των συνομηλίκων .

B1. Το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης δεν προάγει δικές του αξίες , αλλά αντίθετα αναπαράγει τις ήδη υπάρχουσες κοινωνικές . Ειδικότερα , συντηρεί και παγιώνει στερεοτυπικές πεποιθήσεις αναπαράγοντας ισχύοντα κοινωνικά πρότυπα . Ανάμεσα στις πεποιθήσεις αυτές ανήκουν κι εκείνες που αφορούν τα δύο φύλα , με το ανδρικό να θεωρείται πιο βίαιο κα περισσότερο ηγεμονικό . Σε κάθε περίπτωση οι σεξιστικές αντιλήψεις της κοινωνίας καθρεφτίζονται και στο σχολείο που παραμένει ένας φορέας συντήρησης των κατεστημένων δομών .

B2. 4 § : olweus

6 §: Δεληγιάννη – Κουϊμτζή , Σακκά

Με την επίκληση στην αυθεντία η συγγραφέας προσδίδει στο κείμενό της αντικειμενικότητα και αξιοπιστία , ενώ παράλληλα καταδεικνύει τη βιβλιογραφική της ενημέρωση

B3. Θεματική περίοδος : «Όπως γνωρίζουμε ...ιδιαιτερότητές του»

Λεπτομέρειες : « Η πειθαρχίακαι δημιουργικά»

Κατακλείδα : Δεν υπάρχει

Η παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο του αιτίου – αποτελέσματος .

B4. α) Στο κείμενο χρησιμοποιείται ειδικό λεξιλόγιο , κυρίως ορολογία της παιδαγωγικής επιστήμης : «θυματοποίηση» , « κοινωνικό φύλο», θεωρία κοινωνικής μάθησης κ.α.

β) Η συγγραφέας χρησιμοποιεί την επίκληση στη λογική παραθέτοντας πληθώρα ερευνητικών δεδομένων (5 §: «Η σημασία του σχολικού εκφοβισμού έχει οδηγήσει πολλούς ερευνητές ...» , 8 §: « Στις έρευνες για τη σχολική βία ...») και απόψεις μελετητών (olweus , Δεληγιάννη – Κουϊμτζή και Σακκά) , στοιχείο που προσιδιάζει στον επιστημονικό λόγο.

γ) Κυριαρχεί η αναφορική λειτουργία της γλώσσας , ενώ λείπουν οι συναισθηματικές εξάρσεις.

B5. Συνυφασμένη = συνδεμένη

Εμφανίζεται = παρουσιάζεται , εκδηλώνεται

Αποτέλεσμα = συνέπεια , απόρροια , επακόλουθο

Αναμφίβολα = αναντίλεκτα , σίγουρα , αναντίρρητα

Συγκρούσεων = αντιπαραθέσεων , ρήξεων , διαμαχών

B6 . γνωρίζουμε ≠ αγνοούμε

Απαραίτητο ≠ προαιρετικό

Δυσχεραίνουν ≠ διευκολύνουν

Ομαδικό ≠ ατομικό

B7 . συγκεκριμένα = επεξήγηση

Επίσης = προσθήκη

Τέλος = χρονική σχέση , απαρίθμηση – ολοκλήρωση επιχειρήματος

B8 . Σύνταξη είναι ενεργητική . Παθητική γίνεται ως εξής :

« Από την έκθεση σ' αυτές τις μορφές συμπεριφοράς μπορεί να επηρεαστεί η εικόνα του παιδιού γύρω από την επιθετική συμπεριφορά και να θεωρηθεί ως μια αποδεκτή μορφή και μέθοδος αντιμετώπισης συγκρούσεων».

Γ.

Πρόλογος

Κυρίες και κύριοι,

Το σχολείο είναι από τους σημαντικότερους θεσμούς της κοινωνίας μας. Αποτελεί τον κύριο φορέα αγωγής και κοινωνικοποίησης των παιδιών μαζί με την οικογένεια και τον βασικότερο πυλώνα της γνωστικής τους επάρκειας. Ωστόσο , τα τελευταία χρόνια παρατηρείται το ανησυχητικό φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού , γεγονός που δυναμιτίζει τον κοινωνικό του ρόλο και υπονομεύει την παιδαγωγική του αξία.

Α΄ Ζητούμενο : Συνέπειες του σχολικού εκφοβισμού

- Το άτομο που δέχεται λεκτική , σωματική κα ψυχολογική βία καταλαμβάνεται από ένα αίσθημα φόβου και ανασφάλειας. Κλείνεται τον εαυτό του και παρουσιάζει δυσκολία στο να συνάψει διαπροσωπικές σχέσεις.
- Μειώνεται το ενδιαφέρον του για τα μαθήματα .
- Οι μαθητές που θυματοποιούνται παρουσιάζουν συμπτώματα άγχους , χαμηλής αυτοεκτίμησης , συναισθήματα κατωτερότητας , ακόμη και κατάθλιψη.
- Οι μαθητές – θύτες από την άλλη , εξοικειώνονται με τη βία , την ανυπακοή και συμπεριφέρονται προκλητικά . Η παραβατική τους συμπεριφορά τους απομακρύνει από τις αξίες του σχολείου και τους καθιστά επιρρεπείς στην ανομία και σε αρνητικές επιδράσεις.

- Διαταράσσεται η αρμονική συνύπαρξη των μελών της σχολικής κοινότητας καθώς κυριαρχούν ο εκφοβισμός , η παραβατικότητα.
- Οι εκπαιδευτικοί χάνουν την παιδαγωγική τους αξιοπιστία στα μάτια των παιδιών.

Β΄ Ζητούμενο : Τρόποι αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού

- Το σχολείο πρέπει να ενισχύσει τις ομαδοσυνεργατικές δράσεις .
- Μέσα από τις ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες οι μαθητές θα έρθουν κοντά και θα μάθουν , με βιωματικό τρόπο , να αποδέχονται το διαφορετικό υιοθετώντας μια κουλτούρα ανοχής και σεβασμού στο αλλότριο.
- Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ανανεώσουν όχι μόνο το γνωστικό τους δυναμικό , αλλά και τις παιδαγωγικές τους δεξιότητες .
- Εκτός από τους εκπαιδευτικούς καταλυτικό ρόλο παίζουν οι γονείς.
- Παράλληλα οι γονείς πρέπει να στρέφουν τα παιδιά τους σε δημιουργικές διεξόδους απασχόλησης όπως αθλητικές δραστηριότητες , ένταξη σε συλλόγους , καλλιτεχνικές απασχολήσεις.
- Η αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού προϋποθέτει την αгаστή συνεργασία των εκπαιδευτικών , των γονέων και κηδεμόνων αλλά και των αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών και φορέων .

Επίλογος

Κυρίες και κύριοι ,
το σχολείο είναι η κοιτίδα της αγωγής , ο θεσμός που διαχρονικά μεταβιβάζει από γενιά σε γενιά τις αξίες της κοινωνίας . Στο χέρι μας είναι να το θωρακίσουμε ώστε να μην αναπαράγει στρεβλά κοινωνικά πρότυπα , αλλά να προετοιμάζει πολίτες με ήθος και ανθρωπιά . Μόνο έτσι θα επιτελέσει τον παιδαγωγικό του ρόλο καταστέλλοντας κάθε μορφή επιθετικότητα και αποτελώντας τον υγιή προθάλαμο για τη ζωή.

Σας ευχαριστώ